ΙΤΑΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ

Τοῦ ΜΑΡΙΟ ΜΑΡΙΑΝΙ

ΝΑ πρόσωπο ὠχρὸ καὶ ἕνα βέλο μαῦρο καὶ κάτω ἀπὸ τὸ μαῦρο βέλο δυὸ μάτια πιὸ μαῦρα ἀπὸ τὸ μαῦρο βελοῦδο, πιὸ μεγάλα κι' ἀπὸ μισὸ πρόσωπο. Ἦταν ὅλο μάτια.

Μὰ τὰ μάτια δὲν κύτταζαν ποτὲ τίποτα. Κύτταζαν μακρυά, σὲ ἀπόκοσμους στοχασμούς. Καὶ συχνὰ τὰ κρατοῦσε κλειστά. Σχεδὸν πάντα κλειστά. Καὶ τὰ βλέφαρα κλειστὰ καὶ μεγάλα, μοιάζανε μὲ δυὸ λοβοὺς μωβ κοχυλιῶν, καὶ ἡ συστὰς τῶν βλεφαρίδων, σωστὴ ἀψὶς ἀπὸ ἔβενο, εἶχε μιὰ τέτοια παράξενη σκοτεινὴ ἀπόχρωσι ποὺ σ' ἔκανε νὰ φρικιᾶς. Σοῦ προξενοῦσε ρίγη, χωρὶς αὐτὴν κανένα ρῖγος νὰ τὴν συγκλονίζῃ. Ἦταν δεκάξη χρονῶν καὶ εἶχε φύγει ἀπὸ τὸ μικρό μας κόσμο, γιὰ ἕνα κόσμο ὀνείρων, ἐκεῖ ἴσως ὅπου κανένας δὲν μποροῦσε, κανένας δὲν ἤξερε νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ. Ἦταν πιὸ κλειστὴ ἀπὸ τὰ κλειστά της βλέφαρα καὶ πιὸ ἀπόμακρη ἀπὸ τὰ μάτια της, τὰ μάτια τὰ φωτεινὰ καὶ μαῦρα σᾶν μισαναμένο κάρβουνο, ποὺ πάντα ἔκλειναν μέσα τους τὴ θύελλα.

Ποτὲ σχεδὸν δὲν μιλοῦσε. Καὶ τὰ λόγια ποὺ ἔλεγε ἦταν σταγόνες στοχασμοῦ: διαμορφωμένες, στρογγυλές, πέφτοντας κανονικὰ κατὰ διαλείμματα, λιγάκι κουρασμένες. Πόση κούρασι καὶ πόση γεροντικὴ γαλήνη εἶχε πέσῃ σ' ἐκείνη τὴ νιότη!

Ἴσως ἦταν ἡ τρομερὴ ὠχρότης της ποὺ ἔκανε χλωμὴ τὴ ζωή της, ἴσως ἦταν μαγεμμένη. Λὲς καὶ μιὰ μυστικὴ ἀρρώστεια τῆς ἐκμυζοῦσε τὸ αἷμα, λὲς καὶ μιὰ μαύρη μάγισσα κρυμμένη στὸ προσκεφάλι της ροφοῦσε τὴν νύχτα τὴν πνοή, καὶ τὴ ζωή της...

Ἦταν μιὰ ζωὴ δίχως κίνησι, δίχως σάρκα καὶ νεῦρα. Ἔμοιαζε μὲ λίμνη ἡσυχη, γαλήνια, κάτω ἀπὸ αὐγουστιάτικο φεγγάρι, ὅταν τὰ νερὰ εἶνε ἥρεμα—λάδι.

Καὶ ὅμως...

Τὴν ἔλεγα «Μικρὸ Μυστήριο» πρὶν νὰ γνωρίσω τὸ κρυμμένο μυστικό της.

Φοροῦσε πάντα μαῦρα, ὅλο μαῦρα.

Μικρὸ Μυστήριο! ἦταν μιὰ νυκτωδία τοῦ Σοπέν, μία σονάτα τοῦ Μόζαρ, ὁ Ἀμλέτος γυναῖκα.

Ὅταν κυττάζοντάς την ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν τριάντα μου χρόνων, τῆς ἔλεγα μὲ ὕφος πατρικό: «δυστυχισμένο πλασματάκι! ὑποφέρεις;» χαμογελοῦσε μ' ἕνα χαμόγελο ἐλαφρό, διφορούμενο. Καὶ κύτταζε μακρυὰ: τοὺς στοχασμούς της, καὶ τὸ μυστήριό της, μὲ τὰ μάτια τῆς θυέλλης, τὰ μάτια τὰ μαῦρα σὰ μαῦρο βελοῦδο. Ὕστερα κλεινώτανε μέσ' στὰ μεγάλα βλέφαρά της, μέσα στοὺς μωβ λοβοὺς τῶν ματιῶν της.

— Μικρὸ Μυστήριο, γιατὶ δὲ μιλᾶς ποτέ;

— Θεέ μου!... Τὶ πρέπει νὰ λέω;

Μιὰ μέρα τήνε ρώτησα:

— Σκέφθηκες ποτὲ τὴν ἀγάπη;

Μὲ φωνὴ ποὺ ἔτρεμε λιγάκι, ἐρώτησε κ' ἐκείνη:

— Τὴν ἀγάπη;... τὶ εἶνε ἡ ἀγάπη;

Κι' ὕστερα κλείστηκε πάλι μέσα στοὺς ἄσπρους λοβοὺς τῶν μεγάλων της βλεφάρων.

Ἦταν ἀπόκοσμη, ἦταν μακρυὰ ἀπ' τὴ ζωή. Ἡ ψυχρότης της τὴν ἀπομάκρυνε ἀπὸ τὴν ἀγάπη. Ἔπαιζε πολὺ καλὰ πιάνο, ἔπαιζε σχεδὸν πάντα Σοῦμπερτ. Μὰ ἂν στὴ συνομιλία, σὲ καμιὰ συνάθροισι, ὁποιοσδήποτε, κι' ἂν τὴν πλησίαζε γιὰ νὰ τῆς πῇ κάτι μὲ ἀβροφροσύνη, ἐκείνη ἀπαντοῦσε μὲ ἕνα χαμόγελο λιπόψυχο, θλιβερό: «Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ!.. Μὴ λέτε ἀνοησίες!...» ἢ «Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ!.. Μὴν εἶστε καὶ σεῖς ἀνόητος...» ἢ «Ὦ!.. ξέρετε, μερικὲς βλακεῖες, σὲ μένα δὲν κάνουν οὔτε κρύο, οὔτε ζέστη.»

Κι' ἔκρυνε ἀμέσως ἕνα τέτοιο ὕφος ἀγανακτήσεως, καὶ πείσματος ποὺ ἀνάγκαζε τὸν ἄλλον νὰ σωπάσῃ. Κι' ἐκείνη μὲ τὰ μάτια χαμηλωμένα, τυλιγόταν μέσα στὴ σιωπή της, σὰν μέσα σὲ σάβανο.

Ἡ μητέρα της ἔλεγε: «πολὺ ἥσυχη, γιὰ τὴν ἡλικία της,—αὐτὴ θὰ γίνῃ καλογρηά.»

Ὁ πατέρας της τὴν ἐπήγαινε ἔξω σὲ μακρυνοὺς περιπάτους, νομίζοντάς την ἄρρωστη.

Ὁ γιατρὸς ἔγέλα: «Ὄχι...πρὸς Θεοῦ. Δὲν ἔχει τίποτα...εἶνε, ναὶ λίγο ἀναιμική...μὰ τὰ κορίτσια σήμερα εἶνε ὅλα ἀναιμικά...Μὴ φοβᾶσθε, στέκει καλά.»

Ἐγὼ καθόμουν στὸ ἴδιο σπίτι.

Καὶ εἶχα ἕνα παράθυρο ἀπέναντι στὸ δικό της.

Καὶ τὰ δυὸ μας παράθυρα βλέπαν σὲ μιὰ αὐλὴ στενή, σκοτεινή.

Τὸ σπίτι ἦταν παλιό, οἱ τοῖχοι ξεθωριασμένοι, ξασβεστωμένοι γεμᾶτοι σχιμάδες.

Καθόμαστε στὸ τέταρτο πάτωμα, καὶ ὅταν κυττάζαμε κάτω στὴν αὐλή, μᾶς φαινόταν πὼς κοιτάζαμε στὸ βάθος πηγαδιοῦ.

Ἐγὼ ἤμουν ξενύχτης ἐκεῖνο τὸ καιρό. Ἐγὼ ἤμουν πάντα ξενύχτης· γιατὶ στὴν ψυχή μου ὑπάρχει μόνο ἡ νύχτα· γιατὶ στὴν ψυχή μου ὑπάρχουν μόνο τ' ἄστρα· τἄστρα τἀμακρυνὰ ποὺ ποτὲ δὲν μοῦκαναν κακό, ἡ νύχτα ἡ σιωπηλὴ ποὺ μοῦ δίνει τὴ μοναξιὰ καὶ τὴν ἀγάπη, τὶς δυὸ μόνες ὠμορφιὲς τῆς ζωῆς.

Μιὰ νύχτα μοῦ φάνηκε πὼς ἄκουσα θόρυβο ἔξω στὴν αὐλή.

Ἦταν ἀργά. Ἴσως τρεῖς μετὰ τὰ μεσάνυχτα...

Κύτταξα μέσα τὶς γρίλιες τὶς κλειστές· μὲ τὴ λάμπα, μέσα στὴ καμαρά μου σβυστή.

Στὴν αὐλὴ ἔπεφτε, ἀπὸ καιρό, σὲ καιρὸ μιὰ ἀδύνατη ἀκτῖνα Σελήνης, γιατὶ ἡ σελήνη ταξείδευε ἀνάμεσα ἀπὸ βουνὰ συνέφων καὶ κύτταζε τὸν κόσμο μέσα ἀπὸ τὶς σχιμάδες.

Κύτταξα τὴν αὐλὴ μέσα ἀπὸ τὶς γρίλιες τὶς κλειστές. Μιὰ σκιὰ σκαρφάλωνε στὴν ἄβυσσο. Δυὸ παράθυρα ἦταν ἀνοιχτά.

Δυὸ παράθυρα στὴν αὐλή· τὸ ἕνα ἑνὸς φοιτητὴ τῆς Νομικῆς ποὺ καθόταν στὸ τρίτο πάτωμα, τὸ ἄλλο τοῦ Μικροῦ Μυστηρίου.

Στὴν ἀρχὴ πῆγε ὁ νοῦς μου στοὺς κλέφτες, μὰ ὅταν εἶδα, μιὰ ἀκτῖνα τοῦ φεγγαριοῦ, τὸ Μικρὸ Μυστήριο νὰ σκύβῃ ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο, μὲ τὸ πρόσωπό της πιὸ χλωμὸ κι' ἀπὸ τὸ φεγγάρι καὶ μ' ἕνα σάλι στοὺς γυμνούς της ὤμους, ἐνόησα...

Ὁ νέος ἐκεῖνος κεῖ κάτω, ἀπὸ τὸ τρίτο πάτωμα, ἔτσι σχεδὸν ὅλες τὶς νύχτες διεκινδύνευε τὴ ζωή του γιὰ νὰ πάῃ κοντά της. Ἔπαιζε τὴ ζωή του σ' ἕνα ταξεῖδι τρομερό, ἐναέριο, κρατούμενος ἀπὸ τὰ παλιὰ σίδερα τοῦ νεροσωλῆνα καὶ τὶς ἄλλες προεξοχές.

Ἐγὼ τὸν παρακολουθοῦσα στὸ τρομερὸ ταξεῖδι του, κρατῶντας τὴν ἀναπνοή μου, ὅπως καὶ τὸ Μικρὸ Μυστήριο.

Ἀν λιγάκι λάθεβε! Τίποτα! ἕνα κατρακύλισμα, ἕνα κρανίο συντριμμένο κάτω στὶς πλάκες τῆς αὐλῆς, ἕνας ἔρως πεθαμένος.

Κι' ἔτσι ἔμαθα τώρα, τὸ μυστήριο της, ἀκόμα καὶ τὴν ἀφορμὴ τῆς χλωμάδας της, τὴν ἀγάπη, τὴν ἀγωνία της ὅλων τῶν νυχτῶν, ποὺ παρακολουθοῦσε τὸ σκαρφάλωμα τοῦ ἐρωμένου της, μὲ τὴν τρομάρα στὴν καρδιὰ καὶ τὶς μυστικές, τὶς κρυφές της τέρψεις ὅλων τῶν νυχτῶν!..

***

— Μικρὸ Μυστήριο, σκέφθηκες ποτὲ τὴν ἀγάπη;

— Τὴν ἀγάπη;... Τὶ εἶνε ἡ ἀγάπη;..

— Εἶνε ἡ μικρὴ ἀδελφὴ τοῦ θανάτου, μὰ πρέπει κανεὶς νὰ ζῇ τὴ νύχτα, μὲ τὰ παράθυρα κλειστά, ποὺ βλέπουν σ' αὐλὲς σκοτεινὲς γιὰ νὰ γνωρίσῃ...

— Θεέ μου! Θεέ μου! Εἴδατε; ...ξέρετε;... Πρὸς Θεοῦ... πρὸς Θεοῦ, μὴ μὲ καταστρέψετε.

— Ἐγώ;... μὴ φοβᾶσαι... δὲ λέω σὲ κανένα τίποτα... σοῦ δίνω, μάλιστα ὅλη μου τὴν εὐχή, δυστυχισμένο μου πλασματάκι... μὰ βρῆτε ἕναν ἄλλο τρόπο... προσέξετε...χαμμιὰ νύχτα ...ὅταν γυρίζῃ... κουρασμένος... μπορεῖ τὰ πόδια του νὰ μὴ θελήσουν νὰ τὸν ὑπακούσουν...

— Πῶς νὰ κάνωμε;... δὲν ὑπάρχει ἄλλο μέσον... Μὲ ἐπιτηροῦνε τόσο!...

Ὁ κόσμος εἶνε τόσο κακός!...

Καὶ γιὰ πρώτη φορὰ μὲ κυττοῦσε μὲ ὁλάνοιχτα τὰ μάτια της.

Μάριο Μαριάνι